

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

ЯРОСЛАВ СТЕПАНОВИЧ ЯЦКІВ (до 75-річчя від дня народження)

25 жовтня 2015 р. виповнилося 75 років від дня народження провідного українського вченого в галузі астрономії і космічної геодинаміки та організатора науки, директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України, академіка НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України Ярослава Степановича Яцківа.

Він народився в с. Данильче Івано-Франківської області. У 1960 р. закінчив Львівський політехнічний інститут за спеціальністю «астрономія та геодезія», і того ж року розпочав наукову діяльність як інженер Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР. З 1962 р. працює у Головній астрономічній обсерваторії НАН України (з 1975 – директор). Водночас з 1998 – член Президії НАН України, з 1999 заступник голови Ради з космічних досліджень НАН України, з 2002 – голова Науково-видавничої ради НАН України. В 1998–2010 рр. Голова Державної комісії єдиного часу та еталонних частот, з 2000 по 2001 рр. перший заступник Міністра освіти і науки України.

Наукові праці стосуються проблем фундаментальної астрометрії, космічної гео- та плането динаміки, особливостей обертання Землі. Розвинув математичні методи аналізу астрономічних спостережень,

визначив параметри вільної нутації Землі та координати полюса Землі майже за сто років (так званий «київський ряд»), створив спільно з іншими каталоги положень позагалактичних радіоджерел, використувані при побудові міжнародного стандарту небесної системи відліку.

Я.С. Яцків – активний учасник міжнародних космічних проектів, зокрема з дослідження комети Галлея («Вега») та зі створення в Україні мережі станцій глобальних навігаційних супутникових систем, космічних програм СОПРОГ, ФОБОС, МАРС, КВАЗАР та «Орієнтація». Був віце-президентом Міжнародного астрономічного союзу (1982–1986) та Європейського астрономічного союзу (2004–2009), президентом комісії «Обертання Землі» (1982–1986), співголовою секції Міжнародної геодезичної асоціації, головою дирекції Міжнародної служби обертання Землі (1992–1993).

Він – головний редактор журналу «Кинематика і фізика небесних тел» та науково-популярного часопису «Світогляд», заступник головного редактора журналів «Космічна наука і технологія» та «Наука та інновації», член редколегій низки інших видань.

Діяльність вченого відзначена званням Заслуженого діяча науки і техніки України (1998), Державними преміями УРСР (1983), України (2003) та СРСР (1986), преміями ім. Є.П. Федорова НАН України (2000), Міжнародною премією Р. Декарта (2003). Його нагороджено орденами «За заслуги» I (2012), II (2000) та III (1997) ст. та ін. Іменем «Яцків» названо один з астероїдів Сонячної системи. Він академік Міжнародної академії астронавтики, член низки закордонних академії наук і наукових товариств.

Ярослав Степанович відомий своєю активною громадською діяльністю у Національній комісії України у справах ЮНЕСКО, на посадах голови Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України та Президента Української астрономічної асоціації, публіцистичними виступами в засобах масової інформації з різноманітних проблем науки й громадського життя.

Колеги Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України знають Ярослава Степановича як постійного учасника Добровських читань, Міжнародних київських Симпозіумів з наукознавства та історії науки та Симпозіумів під егідою ЮНЕСКО, які проводяться інститутом, та керівника круглих столів. Він також членом редколегії журналу «Наука та наукознавство».

Колектив Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України бажає шановному ювіляру міцного здоров'я, благополуччя, оптимізму та невтомної енергії для праці на розбудову наукової і культурної сфери України.